

Περίοδος τῶν μεγάλων δεινῶν

Περίοδος τῶν μεγάλων δεινῶν

Γ'. Ἡ περίοδος τῶν μεγάλων δεινῶν διὰ τὸ Πατριαρχεῖον τῶν Ἱεροσολύμων, διήρκεσε ὑπὲρ τὴν χιλιετίαν, παρὰ τὴν εὐνοίαν διὰ τῆς ὁποίας ὁ πορθητὴς τῶν Ἱεροσολύμων, Ὁμάρ ἱμπν Ἀλ-Χαττάπ, ἀντεμετώπισε τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τὸν Πατριάρχην των, ἅγιον Σωφρόνιον· ὁ Χαλίφης Ὁμάρ δι' εἰδικοῦ διατάγματος (ἀχτιναμέ) ἀνεγνώριζεν εἰς τὸν Πατριάρχην τοῦ «*βασιλικοῦ ἔθνους*» (δηλ. τῶν Ρωμηῶν) τὴν ιδιότητα ἐθνάρχου καὶ πνευματικοῦ ἡγέτου πάντων τῶν Χριστιανῶν τῆς Παλαιστίνης, ἀκόμη καὶ τῶν ἑτεροδόξων, ὡς ἐπίσης καὶ πρεσβεῖα τιμῆς μεταξὺ πάντων τῶν Χριστιανῶν ἀρχηγῶν, προσέφερε δὲ εἰς αὐτὸν ἐγγυήσεις εὐνοίας, ἀσφαλείας καὶ φορολογικῆς ἀσυδοσίας ἀπὸ μέρους τῶν μελλόντων Μουσουλμάνων ἡγεμόνων. Ὅμως, ἔνιοι τῶν διαδόχων του, αὐθαίρετοι Ἄραβες ἡγεμόνες, ὑπῆρξαν σκληρότατοι· ἡ χριστιανικὴ κοινότης ἤρχισε νὰ πλήττεται ὑπὸ συντόνων προσπάθειῶν ἐξισλαμισμοῦ καὶ ἀφελληνισμοῦ αὐτῆς.

Παρὰ τὰς ἀντιξόους ἐξωτερικὰς συνθήκας, ἡ πνευματικὴ ζωὴ ἐξηκολούθει νὰ καλλιεργῇται ὑπὸ τῶν διωκομένων Χριστιανῶν, καὶ ἡ Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων διεδραμάτισε σημαίνοντα ρόλον εἰς τὴν κατανίκησιν τῶν αἱρέσεων τοῦ Μονοθελητισμοῦ καὶ τῆς Εἰκονομαχίας, ὡς καὶ τῆς ἐμφανισθείσης διὰ πρώτην τότε φοράν τῷ 808 εἰς Ἱεροσόλυμα φραγκοπαπικῆς αἱρέσεως τοῦ filioque· μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀναδειχθέντων θεολόγων, ἄξιοι μνείας εἶναι ὁ Πατριάρχης ἅγιος Σωφρόνιος († 638) καὶ ὁ ἁγιοσαββίτης Ἱερομόναχος ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός († 784), μία τῶν κορυφαίων εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν μορφῶν τῆς θεολογίας καὶ τῆς ὑμνογραφίας.

Ὁ 9^{ος} αἰὼν, ὅπως καὶ ὁ 8^{ος}, ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τῶν διωγμῶν κατὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν λεηλασιῶν εἰς βάρος τῶν Προσκυνημάτων, τῶν Ναῶν, τῶν Μονῶν καὶ τῶν ἀπλῶν πιστῶν, ἐνῶ προσετέθησαν ὁ ἐμφύλιος πόλεμος μεταξὺ τῶν Ἀραβικῶν μερίδων καὶ μέτρα καταπίεσεως, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῶν λιτανειῶν καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἐλληνικῶν, ὥστε διὰ τὸ ποίμνιον ἡ χρῆσις τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης περιωρίσθη εἰς τὴν λατρείαν ἐν τοῖς Ναοῖς· ἐπίσης, ἡ ἐπανειλημμένη βεβήλωσις καὶ καταστροφὴ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν Χώρων, αἱ ἐξορίαι καὶ δολοφοναίαι Πατριαρχῶν κ.ἄ. Ἡ ἀποκορύφωσις τῶν κακῶν συνετελέσθη ἐπὶ τοῦ χαλίφου Ἀλ-Χακήμ, ὁ ὁποῖος ἐξαπέλυσε τῷ 1007 διωγμόν, τὸν χεῖριστον πάντων τῶν μέχρι τότε. Πέραν τοῦ εὐτελισμοῦ τῶν Χριστιανῶν καὶ τῆς δημεύσεως ἱερῶν περιουσιῶν, ὁ Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὰ πέριξ Μοναστήρια ἡρειπώθησαν, ὡς καὶ τὸ Προσκύνημα τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν Λύδδῃ, ἐνῶ τὴν κορύφωσιν τῶν διωγμῶν ἐσήμανεν ἡ λεηλασία τοῦ Σκευοφυλακίου τῆς Ἀναστάσεως καὶ ἡ ἐπιβολὴ ἐξισλαμισμοῦ διὰ φρικτῶν μαρτυρίων. Μικρὰ βελτίωσις ἐπῆλθεν ἐπὶ

τοῦ διαδόχου τοῦ Χακήμ, Ἄλ Ζαχήρ, ὅτε καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος (1042-1055) συνεισέφερε σημαντικῶς εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν Τόπων· πάντως ἡ Ἐκκλησία ἐδοκιμάσθη καὶ πάλιν ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς ἀντιπαραθέσεως τῶν Ἀράβων καὶ τῆς ἀνερχομένης δυνάμεως τῶν Σελτζούκων Τούρκων. Ἀλλαγὴν τινα εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ἐπήνεγκεν ἡ ἔλευσις τῶν Σταυροφόρων ἐν ἔτει 1099, οἱ ὅποιοι τῇ παρακινήσει τῶν Παπῶν καὶ τῶν Βασιλέων τῆς Δύσεως, διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου κατατέμνοντες τὴν ἀνατολικὴν Ρωμαϊκὴν «Βυζαντινὴν» Αὐτοκρατορίαν εἰς μικρὰ λατινικὰ Βασίλεια, ἔφθασαν εἰς Ἱεροσόλυμα.